

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 7

София, 16.12. 2004 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Неделчо Беров

Членове: Стефанка Стоянова

Маргарита Златарева

Васил Гоцев

Людмил Нейков

Румен Янков

Живан Белчев

Лазар Груев

Мария Павлова

Емилия Друмева

Владислав Славов

Евгени Танчев

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 15 и 16.12.2004 г. конституционно дело № 6/2004 г., докладвано от съдията Лазар Груев.

Делото е образувано на 15.07.2004 г. по искане на главния прокурор. Допуснато е за разглеждане по същество с определение от 12.10.2004 г. за установяване противоконституционност на редица разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), обн., ДВ, бр. 89 от 1974 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 103 от 2004 г., както следва:

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 70 от 1999 г. : чл. 210, ал. 3 и 4, създадени с § 143; чл. 210а, създаден с § 144; чл. 279, ал. 1, в редакцията ѝ, след изменението с § 179, т. 1 и чл. 279, ал. 3, създадена с § 179, т. 2 в частта на чл. 279, ал. 1 относно думите “пред съдия”; чл. 410, ал. 1, в редакцията ѝ след изменението с § 228.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 42 от 2001 г. : чл. 237, ал. 3, изр. първо, в редакцията след изменението с § 9, т. 2, относно думите “пред съответния първоинстанционен съд”.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г. : чл. 60, ал. 1 и 2, в редакцията след изменението с § 11; чл. 61, ал. 3, в редакцията след промяната с § 12; чл. 62, след промяната с § 13; чл. 63, ал. 1, след промяната с § 14; чл. 64, ал. 1 и 3, след промяната с § 15; чл. 65, след промяната с § 16; чл. 66, ал. 1, след промяната с § 17; чл. 156, ал. 1, след промяната с § 44; чл. 176, в редакцията след отмяната на точки 2 и 3 с § 52, т. 2; чл. 178, ал. 2, в редакцията след заличаването на изречение второ с § 53; член 191, след изменението с § 57; чл. 210, ал. 3 и 5, след промяната с § 62; чл. 210а, в редакцията след допълненията с § 63; чл. 213, след промяната с § 64; чл. 219, ал. 4, в частта “справка за гражданския иск”, след промяната с § 65; чл. 235, ал. 4 в частта “справка за гражданския иск”, след промяната с § 66; чл. 237, ал. 4 – 7, създадени с § 67, т. 3; чл. 239а, създаден с § 69; чл. 409, ал. 1, създадена с § 115, т. 2 и ал. 3 – 5, създадени с § 115, т. 4; чл. 410а, ал. 1, изменена с § 116, относно думите “когато не е упражнил правомощията си по чл. 409, ал. 5”.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 57 от 2003 г. : чл. 277, ал. 1, след изменението с § 5.

Със същото определение Конституционният съд е отклонил искането в частта за установяване противоконституционност на чл. 207, ал. 1, относно думата “следователят” и чл. 395, относно думите “да повдигне обвинението”, като в съобразителната част е изложил мотивите си за това.

В рамките на предоставения му срок главният прокурор не се е възползвал от възможността да представи допълнителни съображения във връзка с искането.

Конституираните като заинтересовани страни Народно събрание и Съюз на съдиите не са представили становища. Такива постъпили от Върховния касационен съд, Министерския съвет, министъра на вътрешните работи, министъра на правосъдието, Националната следствена служба, Висшия адвокатски съвет, Асоциацията на прокурорите и Камарата на следователите.

Искането се подкрепя изцяло от Асоциацията на прокурорите, в голямата си част от Националната следствена служба и частично от Камарата на следователите и Висшия адвокатски съвет. Върховният касационен съд, Министерският съвет, министърът на вътрешните работи и министърът на правосъдието считат, че то следва да бъде отхвърлено изцяло.

По основните доводи на представилите становища заинтересовани страни е взето отношение в отделните раздели на решението.

Доколкото в своето становище Министерският съвет твърди, че искането в частта му за установяване противоконституционност на отмяната на точки 2 и 3 от чл. 176 НПК и изречение второ от ал. 2 на чл. 178 НПК с разпоредби на ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г. е недопустимо, то без да се навлиза в подробности по въпроса, следва да се отбележи, че в определението си по допустимостта на искането, Конституционният съд изрично е приел, че допуска за разглеждане “чл. 176, в редакцията след отмяната на точки 2 и 3 с § 52, т. 2”, както и “чл. 178, ал. 2, в редакцията след заличаването на изречение второ с § 53” поради което съдът счита, че сега не се налага отново да се занимава с този въпрос и следва да премине към разглеждане на делото по същество.

I. Изходни позиции, от които следва да се преценява конституционносъобразността на оспорените разпоредби от НПК.

В искането са оспорени много на брой разпоредби от НПК, някои от които в непроменена редакция от 1974 г., а останалата част – съответно многократно изменяни, допълвани, заличавани и възстановявани с разпоредби на няколко закона за изменение и допълнение на НПК (ЗИДНПК). Сами по себе си тези две обстоятелства - големият брой на атакуваните разпоредби и изключителната, при това противоречива динамика на законодателството в тази област – изискват отнапред формулирани и ясни изходни позиции на съда.

На първо място това е за характера на оспорените разпоредби. Те са част от НПК, чиято основна задача е да определи “реда, по който се извършва наказателното производство, за да се осигури разкриване на престъпленията, разобличаване на виновните и правилно прилагане на закона” (чл. 1, ал. 1 НПК). Разпоредбите на всеки процесуален закон имат своята специфика ако ги съпоставим с тези на един материален закон. Те се различават не само по своето предназначение, но и по насочеността и кръга от субектите, към които са адресирани. С особена сила това важи за НПК. Ноторно е, че сферата на наказателното право (в широк смисъл) има една характерна особеност. Връзката между материалния закон (НК) и процесуалния (НПК) е толкова неразривна, че без преувеличение може да се твърди, че материалните норми “оживяват” само чрез процесуалните, в рамките на очертаната от последните, строго формализирана и подробно разписана в закона процедура. С други думи основната задача на нормите на НПК е да бъде установен реда за реализиране на наказателна отговорност в случаите на извършено престъпление и в този смисъл да се приложи правилно закона, като се осигури разкриване на престъпленията и техните действителни извършители и им се наложи справедлива санкция. Всички регламентирани права и задължения на участниците в

наказателния процес, както и всяко свързано с тях искане за установяване противоконституционност на отделни разпоредби, следва да се преценяват през призмата на формулираната в чл. 1, ал. 1 основна задача на НПК и тогава да се съпоставят с предписанията на основния закон.

На второ място това е позицията относно начина по който ще бъде разгледано искането. Този начин се предопределя от вече посочения особен характер на оспорените разпоредби. В някои случаи завършената и пълна уредба на съответна процедура или фигура в процесуалния закон включва множество отделни, разнообразни по предназначението си, но неразривно свързани помежду си разпоредби. В своето единство те образуват един нормен комплекс, което предопределя и начина по който следва да се подходи при проверката за тяхната конституционосъобразност. Не би било правилно в този случай да се сравнява отделна разпоредба или част от нея със съответна конституционна норма, защото сама по себе си тя не съдържа самостоятелно формулирано правило за поведение, а е само елемент от цялостното уреждане на проблема в рамките на съответния нормен комплекс. Ето защо, когато това се налага от характера на дадена комплексна законова уредба, ще бъде извеждан пред скоби съответният проблем и като цяло, в тяхната логическа обвързаност, разпоредбите на този нормен комплекс ще бъдат съпоставяни с Конституцията, за да се прецени в крайна сметка и поотделно тяхната конституционосъобразност.

Доколкото в голямата си част искането е мотивирано с твърдяно ограничаване правата на прокурора в наказателния процес, то на трето място следва да се отбележи, че прокурорът, като субект и страна в наказателното производство, не отстоява и не реализира свои собствени интереси и права, а отстоява активно интересите на държавата и обществото, което чрез Конституцията – чл. 127 – е очертало основната

рамка на прокурорската дейност, а именно да “следи за спазване на законността, като: 1. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер; 2. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки; 3. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове; 4. в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.” Следователно, при преценката за конституционосообразност на която и да е норма от НПК, засягаща правомощия на прокурора като участник в наказателното производство, трябва да се изхожда от така очертаната ясна конституционна рамка, а именно дали се ограничава възможността на прокуратурата да следи за спазване на законността. Подробната регламентация в НПК на способите, чрез които тази основна за прокуратурата функция се осъществява в наказателния процес обаче не може да е произволна. За да е конституционосообразна тя трябва да е в синхрон и да не противоречи до степен на отрицание със способите, които са лимитирани и точно формулирани в цитираната разпоредба на чл. 127 от Конституцията, точки 1 – 4.

Този извод се потвърждава и от синтактичния анализ на текста. Посочените в подчиненото изречение способности са приобщени към главното със съюза “като”, което ясно показва, че те не могат да бъдат разбирани по друг начин, освен като способности чрез които се осъществява основната, главна задача на прокуратурата – да следи за спазването на законността.

II. Относно разпита пред съдия на обвиняем или свидетел на досъдебното производство

1. В тази част на искането се оспорват следните разпоредби от НПК: чл. 210, ал. 3, ал. 4 и ал. 5; чл. 210а; чл. 277, ал. 1 относно думите

“пред съдия” и чл. 279, ал. 1 и ал. 3, в частта на чл. 279, ал. 1 относно думите “пред съдия”.

С измененията и допълненията на тези текстове в НПК през 1999 г. (ДВ, бр. 70) и 2003 г. (ДВ, бр. 50 и 57) беше регламентирана възможността за провеждане на разпит на обвиняем или свидетел на досъдебното производство пред съдия, а също така беше уредена и възможността протоколите от тези разпити да бъдат четени в съдебно заседание.

Оспорването им е мотивирано като се твърди най-напред, че “прокурорът и следователят не могат да бъдат независими и да се подчиняват само на закона, както изисква това чл. 117, ал. 2, изр. второ от Конституцията, ако при реализиране на конституционно установената за тях компетентност по чл. 127, т. 1 и чл. 128, изр. второ не могат да извършват доказване съобразно сложилото се у тях вътрешно убеждение и в условията на процесуална самостоятелност.” По-нататък в искането се посочва, че чрез последващи промени в тези текстове “се създава компетентност за участие в разпита и на съдии от най-близкия, еднакъв по степен първоинстанционен съд” и че “когато съдът в досъдебно производство осъществява разпит на обвиняемия и свидетеля, то правораздавателният орган извършва действия по и във връзка с привличане към отговорност на извършилите престъпления лица извън съдебното производство.” Противоконституционността се обосновава в искането с нарушаване независимостта на прокурора и следователя (чл. 117, ал. 2 от Конституцията) и с извършване от съдията на действия, които са в изключителната компетентност на прокурора (чл. 119, ал. 1 и чл. 127, т. 1 от Конституцията) или следователя (чл. 128, изр. второ от Конституцията). Твърди се също, че посочените разпоредби противоречат и на чл. 122 от Конституцията, без обаче това твърдение да се мотивира отделно.

Относно установената съгласно чл. 277, ал.1 и чл. 279, ал. 1 НПК възможност в съдебно заседание да се четат само онези протоколи от разпити, които са проведени пред съдия се твърди, че те придобиват предустановена сила за разлика от други писмени доказателствени средства, а за предвидената в чл. 279, ал. 3 НПК възможност дадените от свидетел пред орган на досъдебното производство показания да бъдат прочетени в съдебно заседание само със съгласието на всички страни – че тяхната валидност се поставя под условие – в зависимост от конкретното процесуално поведение на страните. Тъй като според искането по този начин се “ограничава вътрешното убеждение на държавния процесуален орган и неговата вътрешна независимост” се твърди, че визираните разпоредби от НПК противоречат на чл. 117, ал. 2 от Конституцията.

2. Съдът счита, че искането в тази му част е неоснователно.

Разпитът е един от най-често използваните способи за събиране и проверка на доказателства, предвидени в чл. 116 НПК. Без съмнение е, че неговата организация и реда за провеждането му, регламентирани в закона, както и практическото му осъществяване в рамките на наказателното производство, са своеобразна мярка за демократичен и справедлив наказателен процес.

Провеждането на разпит на обвиняем или свидетел пред съдия на досъдебното производство не ограничава процесуалната самостоятелност на прокурора или следователя, не засяга тяхната независимост и не нарушава принципа на вътрешното убеждение. Това е така защото подобен разпит може да се проведе само по тяхна инициатива (чл. 210, ал. 3 НПК) или чрез тях да бъде поискан разпит на свидетел от обвиняемия или неговия защитник (чл. 210а, ал. 4 НПК). Доколкото разпитът е по време на досъдебното производство, то органът, който го провежда безспорно е прокурорът или следователят,

а не съдията. Те са, които определят дали, кога и как да протече този разпит, какви да са въпросите и в каква последователност те да бъдат зададени, дали това ще е първоначален или последващ разпит и т.н.

Разпитът е “пред”, а не “от” съдия. Съгласно изричните разпоредби на чл. 210, ал. 3, изр. последно и чл. 210а, ал. 1, изр. последно НПК “в този случай следственото дело не се предоставя на съдията”, което означава че той не само не води и контролира разпита в неговата съдържателна част, но и дори да би искал, не би могъл да стори това. Контролът, който съдията в този случай упражнява, е само по отношение законосъобразното провеждане на разпита и приложението на съответните разпоредби на НПК. Съдията не е оправомощен и не би могъл да извършва действия “по и във връзка с привличане към отговорност на извършилите престъпления лица”, защото това е дейност осъществявана единствено от прокурора чрез внасянето в съда на обвинителен акт. В този смисъл чрез визираните разпоредби в НПК не се засяга конституционно установеното правомощие на прокурора по чл. 127, т. 1 или на следователя по чл. 128, изр. второ от Конституцията, нито пък се нарушава принципа, визиран в чл. 119, ал. 1 от основния закон за осъществяване на правораздаването от съдилищата.

При проверката относно конституционността на разглежданите разпоредби от НПК съдът преценява и доколко законовата регламентация на разпита пред съдия държи сметка за необходимия баланс между правата на личността и обществените интереси. В съответствие с конституционно прогласените ценности именно такъв баланс до известна степен е постигнат със сега действащите разпоредби в НПК относно тази материя. Пълната забрана за четене в съдебно заседание на протоколи от разпити на предварителната фаза от процеса е крайност, обезмисляща труда на органите на досъдебното производство и в редица случаи прави

невъзможно доказването на определени, важни за изхода на делото факти и обстоятелства. Възможността да се четат в съдебно заседание всички протоколи от разпити е другата крайност, която до голяма степен предопределя изхода на основната - съдебната фаза - от предварителното производство, поставя го в известен смисъл над нея и по този начин необосновано широко обвързва съда с резултатите на непубличното досъдебно производство.

Съдът не споделя и твърдението в искането, че протоколите от разпити на досъдебното производство имат предустановена сила в сравнение с други писмени доказателствени средства и в частност по отношение протоколите от оглед, освидетелствуване или за претърсване и изземване.

Преценката на прокурора или следователя за това кои, в каква последователност и колко от разпитите да се проведат пред съдия е автономна, зависи от неговото вътрешно убеждение и конкретно необходимата в процеса тактика и стратегия на разследване. Що се касае до редица от другите - наред с разпита - способности за събиране и проверка на доказателства посочени в чл. 116 НПК, преди да ги осъществи органът на досъдебното производство задължително трябва да получи разрешение от съдия, или – в неотложни случаи – неговото одобрение в 24 часов срок след извършването им. Така е при освидетелстването (чл. 132, ал. 3 НПК), претърсването и изземването (чл. 135, ал. 1 НПК), обиска (чл. 138 НПК) и задържането и изземването на кореспонденция (чл. 139 НПК). Очевидно тази тенденция в наказателния процес е насочена да гарантира правата на обвиняемия при осъществяването на процесуално-следствени действия, засягащи или свързани с негови права и законни интереси и е в съответствие с критериите за справедлив процес, при зачитане правата на страните в него. Предвиденият съдебен контрол в тези случаи има за цел да гарантира основни права на гражданите, като: правото на лична свобода

и неприкосновеност (чл. 30 от Конституцията), правото на неприкосновеност на жилището (чл. 33 от Конституцията) и правото на защита (чл. 56 от Конституцията).

Провеждането на разпит пред съдия е същевременно гаранция и за самите органи на досъдебното производство при осъществяване на конституционно предвидените им функции. При определени случаи, когато е невъзможно явяването на свидетел в съдебното заседание поради тежка болест или продължително отсъствие от страната (чл. 210а, ал. 1 НПК), чрез този разпит те ще могат да обезпечат в по-пълна мяра доказването на обвинението в съдебната фаза.

Съдът преценява по-нататък, че изискването на чл. 279, ал. 3 НПК, относно възможността показаните на свидетел дадени пред орган на досъдебното производство да бъдат прочетени в съдебно заседание само със съгласието на страните, също не противоречи на основния закон. То е своеобразна гаранция за равнопоставеност на страните в съдебния процес (чл. 121, ал. 1 от Конституцията) и е в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека (решение от 20.11.1989 г. по делото Костовски срещу Холандия). Балансът, за който стана дума по-горе, е спазен и тук. Срещу събраните от обвинението в несъдебна и несъстезателна процедура доказателства “се противопоставя” правото на обвиняемия на защита (чл. 56 от Конституцията) и се изисква неговото съгласие за приобщаването им към доказателствата по време на съдебния процес, която преценка очевидно ще е в зависимост именно от възможността му ефективно да организира своята защита.

3. Неоснователно е искането и в частта за установяване противоконституционност на разпоредбите на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК. Според тях в досъдебното производство разпитът пред съдия на обвиняем и свидетел се провежда по правилата на съдебното

следствие, доколкото няма особени правила. Съдържанието им позволява да се приеме, че при извършване на посочените процесуални действия намират приложения изрично предвидените за това производство, ред и условия. Те изключват правилата, които се отнасят за провеждане на разпита в съдебно заседание и се съдържат в чл. 275, 276, 278 НПК. Тяхното приложение е възможно само и единствено, когато уредбата в тях на разпита като способ за събиране на доказателствата, обхваща такива ред и условия, които не са предмет на уредбата на разпита в досъдебното производство. Разпоредбите за разпита в съдебното производство само допълват тези отнасящи се за разпита в досъдебното производство, относно онези предпоставки, ред, условия и начин на извършване на следствените действия, които не са надлежно уредени.

Не могат да се прилагат правила от съдебното следствие, които по естеството са неизпълними. Очевидно е, примерно, че не могат да бъдат четени обвинителен акт от прокурора или тѣжбата на частния тѣжител, гражданският иск от гражданския ищец (чл. 274 НПК), както да се поставят въпроси от частния тѣжител, частния обвинител, гражданския ищец, гражданския ответник и от другите членове от състава на съда – чл. 275 от НПК и др. Невъзможността да се прилагат част от разпоредбите на съдебното следствие по съществуто си може да съставлява юридическа непрецизност, но не и противоречия на норми на закона, което да засяга принципите на правовата държава.

По изложените съображения за липса на противоречие на чл. 210, ал. 5 и чл. 210а, ал. 3 НПК с други процесуални разпоредби, което да засяга конституционно установени ценности и правомощия и да нарушава принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията се налага изводът, че тези разпоредби не противоречат на Конституцията.

III. Относно правото на обвиняемия и на пострадалия да обжалват пред съответния първоинстанционен съд постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство.

В тази част на искането се оспорват разпоредбите на чл. 237, ал. 3 относно думите “пред съответния първоинстанционен съд” и чл. 237, ал. 4 – 7 НПК. Посочените разпоредби визират правото на обвиняемия и на пострадалия да обжалват постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство, уреждат реда по който съдът се произнася по жалбата, както и възможността по-горестоящият прокурор служебно да отмени това постановление. В искането се твърди, че правомощието на прокурора да прекратява наказателното производство в досъдебната фаза е негова “суверенна процесуална възможност”, предвид обвинителната му компетентност по чл. 127, т. 1 от Конституцията и че същественото в случая е, “че когато отмени постановлението, съдът връща делото на прокурора със задължителни за изпълнение указания”, които не подлежат на протест.

Тази регламентация според искането нарушава чл. 117, ал. 2 от Конституцията защото засяга независимостта на прокурора; чл. 127, т. 1 и чл. 119, ал. 1, защото съдът излиза извън рамките на правораздаването и поема обвинителни функции и чл. 121, ал. 1, защото се ограничава действието на принципа за състезателност, тъй като е налице възможност съдът да предопределя процесуалната позиция на държавния обвинител.

Конституционният съд счита, че искането в тази му част е неоснователно.

Дори и най-беглият поглед върху закона показва, че разпоредбите относно прекратяване на наказателното производство са едни от най-често променяните текстове на НПК. Законодателната уредба варира от

безконтролното правомощие на прокурора в тази област до пълната забрана той да постановява прекратяване и прехвърлянето на това правомощие изцяло на съда. Въпросът е открай време дискуссионен и в правната теория. Прекратяването на наказателното производство с постановление, макар и да няма сила на пресъдено нещо, е решение по същество. С него, макар и неокончателно (защото може да бъде отменено), се слага край на наказателното производство.

Всъщност, при проверката за конституционосъобразност, поставеният в искането въпрос се свежда до следното: когато отмени постановлението и върне делото на прокурора със задължителни указания, съдът не навлиза ли недопустимо в изключителните правомощия на прокуратурата, визирани в чл. 127 от Конституцията и образно казано не се ли самосезира изземвайки обвинителни функции от органите на досъдебното производство.

Конституционният съд счита, че отговорът трябва да е отрицателен по следните по-важни съображения. Указанията на съда (нещо което се пропуска в искането) са само “относно прилагането на закона” (чл. 237, ал. 5, т. 3 НПК). Съдебният контрол се разпростира само върху законосъобразното осъществяване правомощията на прокурора по чл. 237, ал. 1 НПК, поради което съдът няма възможност да се произнася по въпроси от компетентността на обвинителя и още по-малко да му дава задължителни указания за внасяне на обвинителен акт в съда. Само негово изключително правомощие е да привлече едно лице към отговорност по смисъла на чл. 127, т. 1 от Конституцията с предявяване пред съда на обвинителен акт. В тази връзка Конституционният съд отбелязва, че формулираната в чл. 1 НПК основна задача на процесуалния закон да “се осигури разобличаване на виновните”, означава същевременно да се гарантира в закона невъзможността да бъдат наказани или поставени под съмнение действията на невинни, защото само по този начин редът за

осъществяване на наказателното производство, включително правилата относно неговото прекратяване, ще са в съответствие с върховния принцип на Конституцията, закрепен в нейния преамбюл - правата на личността.

Съдебният контрол върху постановлението за прекратяване може да се инициира само от пострадалия или обвиняемия по делото.

Конституционният съд намира , че сега действащата уредба търси и намира по-точен баланс между правата на обвиняемия, респ. пострадалия от престъплението и функциите и правомощията на държавното обвинение. Без съмнение е, че правото на обвиняемия да обжалва прекратяването на воденото срещу него производство е законодателно доразвитие на фиксирани в основния закон права и конституционни принципи, като правото на защита (чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията) и презумпцията за невинност (чл. 31, ал. 3 от Конституцията).

Макар в искането да не са развити съображения за това, с него се иска установяването на противоконституционност и на ал. 7 от чл. 237 НПК относно възможността на по-горния прокурор служебно да отмени постановлението за прекратяване, когато то не е било обжалвано от обвиняемия или пострадалия. В тази връзка е необходимо да се каже, че прокурорът участва в наказателния процес като представител на прокуратурата, на която именно в чл. 127 Конституцията възлага определени правомощия. Предвид на това и с оглед организацията на прокуратурата (единство, централизация и т.н.) всеки по-горен прокурор, съобразно законодателната преценка в НПК, има съответни правомощия по отношение актовете на долустоящите прокурори. Въвеждането на възможност за служебна проверка от по-горестоящ прокурор относно обосноваването и законосъобразността на постановлението за прекратяване е мярка за защита в случаите, когато

съда не е сезиран от обвиняемия или пострадалия. Целта е да се предотврати неправилното прилагане на закона във фазата на досъдебното производство, което в конкретния случай би предотвратило възможността за провеждане на публичен и състезателен съдебен процес. В този смисъл разпоредбата е в съответствие с основната конституционно закрепена задача на прокуратурата да следи за спазването на законността (чл. 127 от Конституцията).

След тези съображения по същество, Конституционният съд намира за необходимо да отбележи, че той вече е имал повод да се произнесе по въпроси, свързани с прекратяването на наказателното производство на досъдебната фаза. Така съдът в решение № 1 от 1999 г. по к.д. № 34/98 г. прие, че “законодателят има право да определи, че прекратяването на наказателното производство следва да става от съдилищата, а не от прокуратурата” и че тези разпоредби са “приети в рамките на законодателната целесъобразност и не противоречат на Конституцията”. По аргумент на по-силното основание, съдебният контрол върху законосъобразността на прекратено от прокурора наказателно производство, иницииран от обвиняемия или пострадалия от престъпление, не противоречи на основния закон, поради което и предвид казаното по-горе, искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

IV. Относно искането за установяване противоконституционност на чл. 239а НПК.

Разглеждането на делото в съда по искане на обвиняем, ако са изтекли фиксираните в разпоредбата на чл. 239а НПК срокове от момента на привличането му в това качество, е нов институт за българското наказателнопроцесуално право. Аргументите в искането обаче не се отнасят до самата възможност за това, а са насочени към

правомощието на съда да прекрати делото, ако въпреки указанията от него допълнителни срокове, прокурорът не внесе обвинителен акт, не прекрати производството, или не отстрани – след ново удължаване – допуснати съществени нарушения на процесуални правила. Твърди се, че разпоредбата противоречи на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 121, ал. 2, чл. 122, ал. 1 и чл. 127, т. 1 от Конституцията.

Конституционният съд не споделя това виждане и счита, че искането е неоснователно по следните съображения:

Ноторен е принципът, че всеки гражданин трябва да има достъп до правосъдие, а отказът на правосъдие, на каквото и да се дължи той, е конституционно нетърпим. Правораздаването се осъществява от съдилищата (чл. 119, ал. 1 от Конституцията). Основната функция на прокуратурата – да следи за спазването на законността – се осъществява в наказателния процес чрез привличането към отговорност на лицата, които са извършили престъпление (чл. 127 от Конституцията). Привличането към отговорност се осъществява от прокурора чрез внасянето в съда на обвинителен акт. Ако той не стори това в един разумен срок (съгласно чл. 239а - две години за тежките престъпления и една – за останалите случаи), започващ да тече не от момента на образуване на производството, а от момента в който лицето е привлечено в качеството на обвиняем, то оправдано е същото това лице да поиска делото му да бъде гледано от съд в един публичен и състезателен процес. Не бива да се забравя, че законосъобразното привличане на едно лице като обвиняем (началото на срока) следва да бъде извършено, когато са събрани “достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер” (чл. 207, ал. 1 НПК). След искането на обвиняемия съдът дава на прокурора нов двумесечен срок за внасяне на обвинителен акт и ако той не стори това, едва тогава прекратява делото. Посочените правила с нищо не ограничават конституционно закрепените правомощия на

прокурора, а единствено поставят изпълнението им в разумни срокове, което изцяло е в областта на законодателната целесъобразност.

Основно конституционно право на всеки, обвинен в престъпление е “да бъде предаден на съдебната власт в законно определения срок” (чл. 31, ал. 1 от Конституцията). Следователно, конституционно недопустимо е неоправданото забавяне и продължаване без срок на следствените действия. Неограничени във времето, те могат да се превърнат в постоянен психически тормоз, а в случай, че обективно не могат да се съберат доказателства за привличане към отговорност с обвинителен акт, то наказателното преследване срещу обвиняемия следва да бъде прекратено. Прекомерно дългото разследване ограничава неговите права по начин, че се надхвърля “необходимото за осъществяване на правосъдието” (чл. 31, ал. 4 от Конституцията), поради което се явява конституционно нетърпимо. Обратното, когато са установени разумни срокове (точният им размер е въпрос на законодателна целесъобразност), балансиращи между правата на обвиняемия и интересите на обвинението, то подобна уредба е конституционно съобразна.

Конституционният съд не споделя и отразеното в искането разбиране, че разглежданата разпоредба препятства възможността за цялостна реализация на изискването на чл. 121, ал. 2 от Конституцията, съгласно което: “Производството по делата осигурява установяването на истината”. В чл. 121 от основния закон са установени конституционни принципи, засягащи съдебния процес и съотнасянето им към норми относно досъдебната фаза трябва да става много внимателно. Изискването за осигуряване установяването на истината означава, че фазите на съдебното производство и инстанционността трябва да осигурят възможността за установяване на истината по даден спор. А ноторно е, че истината при спор винаги е трудно постижима. Това налага въвеждането на инстанционността и изисква

предвиждането на съответни процесуални гаранции пред всяка инстанция, осигуряващи установяването на истината. Разпоредбата следователно се отнася до надлежен съдебен процес и има предвид истината в едно състезателно публично производство, където позициите на двете страни противостоят и са в отношение на противоречие, контрадикторност.

В искането се твърди, че разпоредбата на чл. 239а, ал. 7 НПК, съгласно която правилата по предходните алинеи се прилагат и за уличения “обективно-правно не може да се приложи, тъй като съгласно чл. 409, ал. 1 НПК по отношение на уличения не се повдига обвинение по реда на чл. 207.” В това се вижда противоречие с чл. 6, ал. 2 от Конституцията тъй като се нарушава равенството на гражданите пред закона и с чл. 4, ал. 1 от основния закон, поради наличието на взаимноизключващи се законови норми, което засяга принципа за правовата държава.

Конституционният съд счита, че искането и в тази му част е неоснователно.

Правилата регламентирани процесуалното положение на уличения са уредени в глава двадесета, раздел трети НПК. Те следва да се тълкуват и прилагат във взаимната им връзка и обусловеност, доколкото представляват един нормен комплекс. Това важи и при преценката за тяхната конституционность.

Вярно е, че съгласно визираната в искането разпоредба на чл. 409, ал. 1 НПК срещу уличения “не се повдига обвинение по реда на чл. 207”. Това съвсем не означава обаче, че няма правила, които да установяват точния момент от който започва наказателното преследване срещу него. И този момент ясно е разграничен в закона от започването на полицейското производство. Производството се счита за започнало “от съставянето на акта за първото действие по разследването”, а

наказателното преследване срещу уличения се счита за започнало, “след като лицето е разпитано в това му качество или по отношение на него са предприети мерки на процесуална принуда, освидетелстване, претърсване или изземване”. При това “дознателят е длъжен да разясни на уличения в какво е уличен, предвидената наказателна отговорност, както и правото му да откаже да даде обяснения”, като “не може да извърши никакви действия по разследването, докато не изпълни тези свои задължения” (чл. 409, ал. 3 НПК). Още повече, че уличеният има право на защита в обем, съпоставим с този за обвиняемия “съобразно нормите на този кодекс” (чл. 410, ал. 2 НПК).

Очевидно е от казаното, че момента от който започва наказателното преследване срещу уличения е лесно установим и именно той следва да се има предвид при изчисляване срока по чл. 239а НПК. Това сочи, че разпоредбата на чл. 239а, ал. 7 е приложима, не се намира в противоречие с останалите разпоредби на същия текст и не поставя в различно, неравностойно положение уличения спрямо обвиняемия. Единственият възможен извод при това положение е, че липсва аргумент, доказващ нейното противоречие с чл. 6, ал. 2 и чл. 4, ал. 1 от Конституцията, поради което искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

V. Относно конституирането и участието на пострадалия от престъплението като граждански ищец в наказателното производство.

В тази част на искането са оспорени разпоредби на НПК, в редакцията им след направените изменения и допълнения със ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г., както следва: чл. 60, ал. 1 и 2, в редакцията след изменението с § 11; чл. 61, ал. 3, в редакцията след промяната с § 12; чл. 62, след промяната с § 13; чл. 63, ал. 1, след промяната с § 14; чл. 64, ал.

1 и 3, след промяната с § 15; чл. 65, след промяната с § 16; чл. 66, ал. 1, след промяната с § 17; чл. 156, ал. 1, след промяната с § 44; чл. 213, след промяната с § 64; чл. 219, ал. 4, в частта “справка за гражданския иск”, след промяната с § 65; чл. 235, ал. 4 в частта “справка за гражданския иск”, след промяната с § 66.

Твърди се, че те противоречат на чл. 121, ал. 2 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията защото невъзможността пострадалият да се конституира като граждански ищец още на досъдебната фаза пречи за защита на неговите права и интереси и същевременно неучастието му в тази фаза на процеса ограничава гаранциите за разкриване на обективната истина.

Конституционният съд счита искането в тази му част за неоснователно.

След посочените изменения в НПК отпадна възможността пострадалият и неговите наследници, учрежденията, юридическите лица, държавата и общините, които са претърпели вреди от престъплението, да се конституират като граждански ищци още в досъдебното производство.

При проверката относно конституционосъобразността на тези изменения следва да се отговори на въпроса дали в действителност това ограничава до степен на конституционна нетърпимост правото на пострадалите на защита и дали се накърнява изискването на основния закон за установяване на обективната истина. Както бе посочено по-горе, правилото на чл. 121, ал. 2 от Конституцията се отнася преди всичко до съдебната фаза на процеса. Към това следва да се добави само, че поначало пострадалият не е “безразличен” за досъдебното производство и в частност към проблема за установяване на истината относно известни му факти и обстоятелства. На общо основание той може да бъде разпитван като свидетел при условията на чл. 92 – 99а и чл. 210а НПК, както и да обжалва постановлението на прокурора за

прекратяване на наказателното производство (чл. 237, ал. 3 НПК). Що се касае до твърдяното ограничаване възможността за реализиране правото на защита от страна на пострадалия и в този смисъл за нарушение на чл. 122, ал. 1 от основния закон, Конституционният съд счита, че такъв извод не може да бъде направен в конкретния случай.

Гражданският иск поначало е субсидиарен и никога не е задължителен за наказателния процес. Съдът го приема за разглеждане, но то “не може да стане причина за отлагане на наказателното дело” (чл. 64, ал. 2 НПК). Когато съдебното производство се прекрати, гражданският иск не се разглежда (чл. 64, ал. 3 НПК). Участието на гражданския ищец в наказателното производство е само една възможност, създадена за да улесни пострадалия, който обаче на общо основание има възможност във всеки един момент да реализира своята претенция по реда на Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

Претендираната в искането противоконституционност се обосновава единствено чрез противоречие с чл. 122, ал. 1 от Конституцията. Втората алинея на този конституционен текст обаче повелява, че “редът за упражняване правото на защита се определя със закон”. И след посочените промени относно материята за гражданския ищец, НПК съдържа гаранции за защита правата на пострадалия още на досъдебното производство и възможности той да реализира своите претенции по отношение претърпените от престъплението вреди, като: задължение на органите на досъдебното производство да му разяснят, че има право да предяви граждански иск в съдебното производство (чл. 156, ал. 1 НПК); по негово искане или по искане на прокурора (в случаите по чл. 47 НПК) в досъдебното производство първоинстанционният съд да вземе мерки за обезпечаване на иска по реда на ГПК (чл. 156, ал. 2 и 3 НПК); да обжалва постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство (чл. 237, ал. 3 НПК).

Конституционният съд счита, че чрез обсъжданите в този пункт промени в НПК е намерен баланс между правата на пострадалия и възможността му да реализира претенциите си относно претърпените вреди от престъплението - от една страна и обществения интерес за по-ефективен, бърз и същевременно справедлив наказателен процес – от друга. Чрез тях не се засягат конституционно прогласени права на пострадалия, нито се създават условия за нарушаване на конституционно установени принципи относно правораздаването. В този смисъл, посочените разпоредби на НПК относно конституирането на гражданския ищец в наказателното производство не противоречат на основния закон.

VI. Относно другите оспорени в искането разпоредби

1. В искането се твърди, че с отмяната на т. 2 и 3 от чл. 176 НПК (§ 52, т. 2 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г.) се намалява значително възможността прокурорът да реализира ръководство и надзор върху разследващия орган и върху цялостното досъдебно разследване, което е в противоречие с чл. 127, т. 1 от Конституцията, а доколкото текстът е в открито противоречие с чл. 43, ал. 2, т. 1 НПК – и с чл. 4, ал. 1 от основния закон.

В тази му част искането е неоснователно.

То не държи сметка, че паралелно с отмяната на посочените т. 2 и 3 от чл. 176 НПК се измени редакцията на т. 1 на същия член и в голямата ѝ част уредбата на отменените точки беше възпроизведена в новата редакция на разпоредбата: вместо “да изисква следственото дело”, сега: “да проучва и проверява всички материали по следственото дело и да им дава указания по разследването”. В случая дори само езиковият анализ показва, че “всички материали по следственото дело”

като израз трудно може да бъде отграничен или да представлява нещо съществено различно от “следственото дело”, че да води до конституционна нетърпимост и до засягане принципа на правовата държава.

В тази връзка следва да се добави, че и тук преценката относно конституционносъобразността на разглежданата разпоредба не може да не държи сметка и за други, свързани с нея разпоредби. Общият принцип, че прокурорът ръководи досъдебното производство (чл. 43, ал. 2, т. 1 НПК) е “уплътнен” и в редица други, взаимнообусловени и свързани с разглежданата, разпоредби на НПК. Прокурорът може да отменя постановленията на следователя (чл. 176, ал. 2, т. 8 НПК); да отстранява следователя, ако е допуснал нарушение на закона или не може да осигури правилното провеждане на разследването (чл. 176, ал. 2, т. 5 НПК); да дава задължителни за следователя писмени указания (чл. 178, ал. 1 НПК).

Конституционният съд отбелязва, че след постъпване на искането и допускането му за разглеждане по същество, настъпи законодателна промяна в разпоредбата на чл. 176 НПК, като с § 13 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 89 от 2004 г. се създаде нова ал. 1, със следното съдържание: “Прокуратурата упражнява постоянен надзор върху делата в предварителното производство чрез наблюдаващ прокурор.”

Предвид казаното, Конституционният съд приема, че посочената промяна (от 2004 г.) и редакцията на текста (сега вече ал. 2) след изменението през 2003г. (която е предмет на искането) не дават основание да се приеме, че се нарушава конституционно установената в чл. 127, т. 1 функция на прокуратурата, поради което искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

2. В искането се поддържа, че с отмяната на второто изречение от ал. 2 на чл. 178 НПК с § 53 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г. визиращо

до този момент забрана за следователя да прави възражения срещу указания и постановления на прокурора за образуване на предварително производство и за преобразуване на полицейско производство в предварително се засяга конституционно установената в чл. 127, т. 1 компетентност на прокуратурата.

Конституционният съд не споделя това разбиране.

В редакцията си след заличаването на изр. второ, ал. 2 на чл. 178 НПК предвижда възможност за следователя, когато не е съгласен с постановленията и писмените указания на прокурора, да направи възражение пред по-горния прокурор, а това значи включително и срещу постановленията за образуване и преобразуване на наказателното производство.

След постъпване на искането в съда и допускането му за разглеждане по същество настъпиха промени в НПК (ДВ, бр. 89 от 2004 г.), част от които имат отношение към разглеждания тук въпрос, поради логическата си обвързаност с разпоредбата на чл. 178, ал. 2 НПК. В частност беше променен чл. 192 НПК и сега единствено на прокурора принадлежи правомощието да образува предварително производство. Това означава, че указания в тази насока към следователя не може да има, което логически, а и на практика, е по-честият и възможен случай, при който се правят възражения пред горестоящия прокурор.

Вън от казаното заслужава да се отбележи, че в наказателното досъдебно производство задачите и правомощията на прокурора и следователя не са противостоящи и те не се контролират чрез насрещни, противоречиви искания и възражения. При това посочените възражения се отправят до горестоящия прокурор от системата на единната и централизирана прокуратура, който в тридневен срок се произнася с постановление, което е задължително за следователя и не подлежи повече на възразяване. Прокурорът ръководи и е “господар” на

досъдебната фаза, като следи за спазването на законността чрез привличането към отговорност на лицата, извършили престъпление, а следователят осъществява предварителното производство. Така очертаваният от чл. 178 НПК своеобразен вътрешен контрол за законосъобразност и обосновааност, който има и своята конституционна опора в разпоредбите на чл. 127, т. 1 и чл.128 от основния закон, би трябвало да способства за отстраняване на евентуални грешки или пропуски и в крайна сметка за реализиране на държавното обвинение пред съда. Предвид казаното, искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

3. В искането се твърди, че с измененията на чл. 191; чл. 409, ал. 1 (ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г.) и чл. 410, ал. 1 (ЗИДНПК, ДВ, бр. 70 от 1999 г.) се създават три правни фикции: за започване на предварително производство, за започване на полицейско производство и за повдигане на обвинение срещу уличен и доколкото в тези случаи не се съставя постановление, прокурорът е лишен от възможността да извърши проверка, респ. да отмени съответния акт. В това се съзира противоречие с чл. 127, т. 1 от Конституцията. В края на искането отново и отделно са развити съображения за противоконституционност на чл. 191 НПК, като в тази част се посочва противоречие освен с разпоредбана на чл. 127, т. 1 още и с чл. 4, ал. 1 от Конституцията, доколкото е налице “остро противоречие с основополагащи текстове за ръководството на прокурора в досъдебната фаза на наказателния процес по чл. 43, ал. 1 и ал. 2, т. 1 и чл. 176 НПК.”

Твърдението е неоснователно.

Измененията в НПК през 1999 и 2003 г., предмет на искането в тази му част, са насочени към създаване на условия за бърз, но същевременно ефективен наказателен процес. Така, възможността по чл. 191 НПК да не се образува с нарочен акт предварително

производство е предвидена само в случаите, когато незабавното извършване на оглед на местопроизшествието и свързаните с него претърсване и изземване, разпознаване на лица и предмети и разпит на очевидци, е единствената възможност за събиране и запазване на доказателствата. Същевременно в закона съществуват гаранции за господстващото положение на прокурора в тази фаза на производството. Органът, извършил неотложното следствено действие го уведомява незабавно, но не по-късно от 24 часа (чл. 191, ал. 2 НПК). От този момент насетне прокурорът има всички предоставени му от закона правомощия по ръководството и надзора за законност върху дейността на следователя и негова е суверенната преценка дали разследването да продължи и по какъв начин или пък да бъде прекратено наказателното преследване. Оттук следва да се направи извода, че разпоредбата на чл. 191 НПК не влиза в “остро противоречие” с други законови норми (чл. 43, ал. 1 и ал. 2, т. 1 и чл. 176 НПК) регламентиращи ръководната функция на прокурора в досъдебната фаза на процеса и не засяга принципа за правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Възможността да се извършат неотложни следствени действия, когато те са единствената възможност за събиране и запазване на доказателства с процесуална стойност, е гаранция за самото обвинение. Тя улеснява дейността по доказване и внасяне в съда на обосновен и законосъобразен обвинителен акт. Обратното, окончателната невъзможност да се съберат доказателства свързани с местопроизшествието ще затрудни доказването на престъплението, а в отделни случаи би го направила невъзможно. С това би се засегнала конституционно възложената на прокуратурата функция, да привлича към отговорност извършилите престъпления лица (чл. 127, т. 1 от Конституцията). Това означава, че правилата по чл. 191 НПК не само не

влизат в противоречие, но обратното – намират опора в посочения конституционен текст.

Като основен аргумент при оспорването на другите две разпоредби в искането се посочва, че в тези случаи не се съставя постановление и по този начин прокурорът се лишава от възможността да извърши проверка и да отмени съответния акт на разследващия орган, което силно стеснява прокурорската компетентност по чл. 127, т. 1 от Конституцията.

При преценката за конституционосъобразност в този случай, съдът следва да обсъди дали се засяга установената в чл. 127, т. 1 от основния закон компетентност на прокуратурата, а от друга страна – дали чрез въведените правила се засягат по конституционно недопустим начин правата на уличеното лице. Конституционният съд счита, че отговорът и на двата въпроса следва да е отрицателен.

Започването на полицейското производство от момента на “съставянето на акта за първото действие по разследването” (чл. 409, ал. 1 НПК) е само началото. За него прокурорът се уведомява незабавно (чл. 409, ал. 2 НПК). Оттук насетне – до края – внасянето в съда на обвинителен акт – досъдебното производство протича под контрола, ръководството и надзора на прокурора. Неговите писмени указания и постановления са задължителни за дознателя и не подлежат на възражение (чл. 409, ал. 8 НПК); той може да върне делото за събиране на нови доказателства или за отстраняване на съществени нарушения на процесуални правила (чл. 411, ал. 1, т. 4 НПК); да преобразува полицейското в предварително производство при указанията в закона предпоставки или пък да прекрати наказателното производство (чл. 411, ал. 1, т. 5 НПК). С измененията на НПК (ДВ, бр. 89 от 2004 г.) се предвиди изрично, че “прокуратурата упражнява постоянен надзор върху делата в полицейското производство чрез наблюдаващ прокурор”

(чл. 411, ал. 1, т. НПК). Изводът, до който Конституционният съд стига е, че указаните разпоредби на НПК, предмет на искането, не засягат конституционно установената функция на прокуратурата, гарантират ръководната роля на прокурора в досъдебната фаза, като същевременно целят по-бърз, а оттам – и ефективен наказателен процес.

Бързината на процеса обаче не бива да е за сметка на правата на уличените лица, защото в противен случай ще се окажат засегнати конституционно гарантирани основни права на личността. Съгласно общата разпоредба на чл. 410, ал. 2 НПК уличеният има право на защита съобразно “нормите на този кодекс”, т.е. в обем, съпоставим с правата на обвиняемия. Отделно от това, срещу него не могат да бъдат извършени никакви действия по разследването, преди да му се разясни в какво е уличен, да му се осигури възможност да се свърже със защитник и му се разясни правото да откаже да дава обяснения (чл. 409, ал. 3 НПК). По този начин е намерен баланс между обществения интерес от бързо и ефективно наказателно производство и защитата на основни права на уличеното лице.

Предвид казаното, искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

4. В искането се поддържа, че измененията в чл. 409, ал. 3-5 (с § 115, т. 4 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г.) и чл. 410а, ал. 1 в частта ѝ относно думите “когато не е упражнил правомощията си по чл. 409, ал. 5” (с § 116 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г.) създават правила според които “дознателят е определен като процесуален субект, който може да задължава прокурора”, като се сочи, че те са в противоречие с чл. 127, т. 1 от Конституцията.

Искането в тази му част е неоснователно.

Разпоредбата на чл. 409, ал. 5 НПК предвижда възможност в случаите на бързо полицейско производство дознателят незабавно да представи събраните материали на прокурора, когато те са достатъчни за съставяне на обвинителен акт. Представянето на материалите е действие, което не може да обвърже прокурора. Самостоятелна и суверенна е преценката му и в този случай как по-нататък да протече производството. Ръководството и надзора от страна на прокурора и независимостта му при вземането на решение са законово гарантирани чрез вече посочените по-горе негови правомощия по чл. 411, ал. 1, т. 1 – 8 и чл. 409, ал. 8 НПК.

Целяща бързина, разпоредбата на чл. 409, ал. 5 НПК създава само една възможност, реализацията на която обаче е изцяло в зависимост от преценката на прокурора. Ето защо разпоредбата не е противоконституционна. Конституционното правомощие на прокуратурата по чл. 127, т. 1 от Конституцията се предшества от различни по характера си процесуални действия в досъдебното производство, чието осъществяване от разследващите органи, не води до задължително изготвяне на обвинителен акт и съдебен процес. Прокуратурата е единственият конституционно определен орган в държавата, от преценката на когото зависи дали и в кой момент едно лице ще бъде привлечено към отговорност чрез представяне в съда по надлежния процесуален ред на обвинение за извършване на конкретно престъпление.

Ето защо Конституционният съд счита, че искането в тази му част следва да бъде отхвърлено.

В заключение Конституционният съд отбелязва, че той няма компетентност да обсъжда въпроси, свързани със законова целесъобразност. Ако би го сторил, той ще престъпи недопустимо конституционно установените си правомощия.

Предвид горното и на основание чл. 149, ал. 1 т. 2 от Конституцията, Конституционният съд

Р Е Ш И :

Отхвърля изцяло искането на главния прокурор за установяване противоконституционност на разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс, обн., ДВ, бр. 89 от 1974 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 103 от 2004 г., както следва:

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 70 от 1999 г. : чл. 210, ал. 3 и 4, създадени с § 143; чл. 210а, създаден с § 144; чл. 279, ал. 1, в редакцията ѝ, след изменението с § 179, т. 1 и чл. 279, ал. 3, създадена с § 179, т. 2 в частта на чл. 279, ал. 1 относно думите “пред съдия”; чл. 410, ал. 1, в редакцията ѝ след изменението с § 228.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 42 от 2001 г. : чл. 237, ал. 3, изр. първо, в редакцията след изменението с § 9, т. 2, относно думите “пред съответния първоинстанционен съд”.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 50 от 2003 г. : чл. 60, ал. 1 и 2, в редакцията след изменението с § 11; чл. 61, ал. 3, в редакцията след промяната с § 12; чл. 62, след промяната с § 13; чл. 63, ал. 1, след промяната с § 14; чл. 64, ал. 1 и 3, след промяната с § 15; чл. 65, след промяната с § 16; чл. 66, ал. 1, след промяната с § 17; чл. 156, ал. 1, след промяната с § 44; чл. 176, в редакцията след отмяната на точки 2 и 3 с § 52, т. 2; чл. 178, ал. 2, в редакцията след заличаването на изречение второ с § 53; член 191, след изменението с § 57; чл. 210, ал. 3 и 5, след промяната с § 62; чл. 210а, в редакцията след допълненията с § 63; чл. 213, след промяната с § 64; чл. 219, ал. 4, в частта “справка за гражданския иск”, след промяната с § 65; чл. 235, ал. 4 в частта “справка

за гражданския иск”, след промяната с § 66; чл. 237, ал. 4 – 7, създадени с § 67, т. 3; чл. 239а, създаден с § 69; чл. 409, ал. 1, създадена с § 115, т. 2 и ал. 3 – 5, създадени с § 115, т. 4; чл. 410а, ал. 1, изменена с § 116, относно думите “когато не е упражнил правомощията си по чл. 409, ал. 5”.

Разпоредби, изменяни със ЗИДНПК, ДВ, бр. 57 от 2003 г. : чл. 277, ал. 1, след изменението с § 5.

Председател:

Неделчо Беров